GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĚ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 208. *Vineri 2 (14) Noemvre* 1884.

Braşovŭ, 1 (13) Noemvre

Cum stămŭ cu Rusia?

Acésta este cestiunea cea mare, ce se discută necurmatŭ în pressa austro-ungară. Ea aci apare posomorîtă şi ameninţătóre, aci ni se presentă cu o faţă pretinósă de pace.

De astădată ea ne arată faţa ei veselă şi unŭ intimŭ alŭ ministrului-preşedinte Tisza, unulŭ din căpeteniile mamelucilorŭ sĕi, delegatulŭ Csernatony, a fostŭ aşa de norocosŭ de-a audí în comisiunea delegaţiunei ungare din gura ministrului de esterne, că relaţiunile monarchiei nóstre cu Rusia au încetatŭ de a mai fi încordate. Comitele Kalnoky a vorbitŭ de-o înţelegere principială între Austro-Ungaria şi Rusia, şi Csernatony a declaratŭ, că este mulţumitŭ şi cu acésta, deórece o preferă unei înţelegerĭ detailate.

Numitulŭ delegatŭ mai vêrtosŭ de aceea se bucură aşa de multŭ, că au încetatŭ încordările între monarchia nóstră şi Rusia, deórece aceste încordărĭ au încuragiatŭ numai aţîţările statelorŭ micĭ vecine cu Ungaria.

Au încetatŭ aşadér încordările şi cu ele aţîţările şi în loculŭ lorŭ avemŭ acum o „înţelegere principială.“ Cum stămŭ dér în adevĕrŭ cu Rusia? După ce nu mai voimŭ sĕ trăimŭ în inimiciţiă cu ea, întrebămŭ: suntemŭ amicii séu aliaţii ei, orĭ că monarchia austro-ungară urmăresce faţă cu Rusia o politică ce s'ar puté numí nicĭ rece nicĭ caldă?

O înţelegere principială a esistatŭ întotdéuna între curtea de Viena şi de Petersburg şi cu tóte astea Rusia a privitŭ nemişcată la 1866, cum a fostŭ bătută Austria de Pruşĭ şi la 1870, când ordinile de mobilisare erau deja scrise şi Austria era în ajunŭ de a sărì în ajutorulŭ Franciei, Rusia a fostŭ care a ţinut'o în locŭ de nu s'a mai pututŭ mişcá.

De atuncĭ încóce frica de Rusia predomină tótă politică esterióră austro-ungară. Principele Bismarck s'a sciutŭ folosi de ea la 1876—1878 şi mai alesŭ la 1879 când a încheiatŭ alianţa cu comitele Andrassy. Ungurii erau unŭ elementŭ par'că anume creatŭ spre a uşurá cancelarului germanŭ realisarea planurilorŭ sale, dândŭ nutremêntŭ prin demonstraţiunile lorŭ antirusescĭ antagonismului dintre cele douĕ marĭ împĕrăţii, spre bucuria celei de a treia putere, care era Germania.

Décă şi după întrevederea împĕratului Franciscŭ Iosifŭ cu Ţarulŭ la Skiernevice se mai vorbesce numai de-o „înţelegere principială,“ acésta vrea sĕ esprime, ni se pare mai multŭ aceea, că şi adí, ca şi la 1876, apropierea dintre Austria şi Rusia se face sub controlulŭ Germaniei. Principele Bismark privesce cu ochĭ de Argus la fiecare mişcare a diplomaţilorŭ din Viena şi îndată ce ar merge unŭ pasŭ mai departe li-ar strigá: pân'aicĭ şi mai departe nu.

Décă este vorba de-o învoială amenunţită, atuncĭ acésta are sĕ-o facă Austria cu Germania, ér nu cu Rusia. Aşa celŭ puţinŭ pare a fi prevĕdutŭ în planulŭ cancelarului, care, precum vĕdurămŭ, a voitŭ la începutŭ ca monarchia nóstră sĕ încheiă o legătură multŭ mai strînsă de dreptŭ publicŭ cu Germania.

Resultatulŭ dér din cele premerse e, că décă amŭ voì sĕ căpĕtămŭ unŭ rĕspunsŭ lămuritŭ la întrebarea cum stămŭ cu Rusia, amŭ trebuì sĕ ne adresămŭ la oficiulŭ de esterne din Berlinŭ, unde se stabilesce marginea până la care póte merge comitele Kalnoky în amiciţia lui pentru guvernanţii din Petersburg.

Faţă cu acéstă stare de lucrurĭ e remarcabilŭ, că în sînulŭ poporaţiunei monarchiei suntŭ douĕ curenturĭ puternice: curentulŭ germanŭ, care doresce o alianţă durabilă şi nedisolubilă cu Germania şi curentulŭ slavŭ, care ar voi sĕ smulgă monarchia din braţele Germaniei şi se prepare o înţelegere nu numai principială, ci chiar fórte amĕnuţită cu Rusia.

Cu curentulŭ d'întâiu mergŭ şi Maghiarii, merge şi delegatulŭ Csernatony şi décă îşĭ esprimă mulţumirea pentru aceea, că relaţiunile încordate cu Rusia au făcutŭ locŭ numai unei înţelegerĭ principiale, nu unei învoelĭ detailate cu Rusia, elŭ vorbesce aşa cum place patronului stăpânului sĕu — dela Berlinŭ.

CRONICA POLITICĂ.

Enunţiaţiunile ḑiarelorŭ rusescĭ despre declaraţiunile lui Kalnoky în delegaţiunile austriace suntŭ fără colóre. Numai „Novosti“ observă, că formaţiunea cea nouă, despre care vorbesce Kalnoky, se cuprinde într'aceea, că influinţa precumpănitóre a Austriei în peninsula balcanică s'a arătatŭ ca o ideiă falsă. Năsuinţa popórelorŭ balcanice, de a-şĭ câştigá independinţa sub protecţiunea Rusiei, este o faptă reală şi însemnéză: »Lasciate ogni speranza«, voi carĭ sunteţĭ împinşĭ in sfera intereselorŭ austriace. Décă în Viena se aducŭ pré marĭ laude stărei actuale (status quo), aicĭ se arată dorinţa d'a ne încrede mai puţinŭ iubirei de pace a Rusiei şi d'a face mai multŭ pentru ea ca sĕ nu sece. Décă presa rusésca îşĭ permite sĕ pomenéscă câte odată că pacea între aceste douĕ state vecine numai atunci va fi posibilă când se vorŭ respectá interesele amĕndurorŭ statelorŭ, de aicĭ nu trebue sĕ se redice acusaţiunea cum făcŭ Kalnoky, că presa rusésca ar aţîţá pasiunile.

*

De mai multe orĭ s'a împrăştiatŭ scirea, că planurile pentru regularea Porţilorŭ de ferŭ precum şi proiectulŭ de cheltuelĭ ar fi deja terminate, că guvernulŭ le-ar fi arătatŭ unorŭ delegaţĭ, carĭ şĭ-ar fi datŭ părerea, că e posibilă încuviinţarea primei anuităţĭ de 3 milióne. »Fremdenblatt« desminte acéstă scire, ḑicêndŭ că planurile se lucréză acum de ómenĭ specialiştĭ, şi că nu s'au arătatŭ nicĭ guvernului încă, cu atâtŭ mai puţinŭ delegaţilorŭ. Şi apoi se scie că cestiunea acésta trebue esaminată mai ântêiu de ministrulŭ de finance, şi apoi sĕ se presinte consiliului de ministri. Se crede că afacerea Porţilorŭ de ferŭ tocmai la primăvară va fi resolvată, căcĭ până acum nu se scie, în ce modŭ se va procede la realisarea proiectului. Cu totulŭ altfelŭ stă afacerea regulării Dunării de susŭ. Proiectulŭ de lege privitorŭ la acésta e deja terminatŭ şi se va presentá dietei îndată ce se va reîntruni.

*

„Nordd. allg. Zeitung,“ publică circularea ducelui de Cumberland cu data 4 c. l. îndreptată câtră principii germanĭ, afară de împĕratulŭ, şi câtră cetăţile libere germane, în care comunică corespondenţa ce a avut'o cu ministeriulŭ din Braunschweig cu privire la contra-signarea şi publicaţiunea patentei despre începerea domnirei sale. Esercitarea domnirei sale peste Braunschweig a întêmpinatŭ greutăţĭ. Succesiunea sa pe tronŭ, după constituţiunea ţĕrii şi după ordinea familiară princiară, este sigură şi nu o-a combătut'o nime. Denegaţiunea recunóscerii sale şi împedecarea domnirei sale ca duce alŭ Braunschweigului nu e posibilă din partea imperiului, fără de a turbura ordinea de dreptŭ, pe care se basézŭ imperiulŭ germanŭ însuşĭ. Constituţiunea imperiului nu dă nicĭ o autorisaţiune pentru acésta. Prin călcarea dreptului sĕu de principe suveranŭ s'ar periclita totŭ deodată dreptulŭ suveranŭ alŭ tuturorŭ membrilorŭ imperiului germanŭ. Constituţiunea imperiului nu cuprinde nicĭ o disposiţiune, care ar dá dreptŭ imperiului de a se amesteca în succesiunea principală a unui statŭ singurateců, care se basézŭ pe dreptulŭ provincialŭ şi pe dreptulŭ prinţiarŭ. Articululŭ 71 din constituţiunea imperiului, privitorŭ la certele constituţionale, în casulŭ acesta nu se potrivesce. Chiar nicĭ pe articulele 11 şi 17 din constituţiunea imperiului (care tracteză despre drepturile împĕratului) nu se póte basá dreptulŭ imperiului, spre a decide cestiunile despre ordinea succesiunei séu despre capacitatea succesiunei, în singuraticele staturĭ ale confederaţiunei. In urmă îşĭ esprimă părerea de rĕu, că dênsulŭ nu s'a pututŭ adresá şi câtră împĕratulŭ printr'o asemenea scrisóre, după ce împĕratulŭ n'a voitŭ sĕ primésca scrisórea sa notificătóre din 18 Octomvre.

*

In bugetulŭ oficiului de esterne alŭ Germaniei, ce s'a presentatŭ deja consiliului federalŭ, s'au adaosŭ mai multe sporurĭ, din causă că sfera de activitate a ministerului de esterne va fi în viitorŭ mai întinsă. Şi anume, misiunea germană din Belgradŭ se va ridica la rangulŭ de ambasadă, se va înfiinţa o ambasadă permanentă în Teheranŭ şi unŭ consulatŭ generalŭ în Capstadt pentru Africa sudică, se vorŭ crea consulate în Porto-Alegre, Zanzibarŭ, şi Svatovŭ. Prin acésta îngreunêndu-se lucrările oficiului de esterne, se va înfiinţa şi unŭ alŭ doilea postŭ de directorŭ. După cum spune »National Zeitung,« secţiunea cea nouĕ ce se va înfiinţa în acestŭ ministerŭ se va ocupa cu afacerile coloniale.

*

In consistoriulŭ secretŭ ce s'a ţinutŭ în 10 Nov. în Roma s'au preconisatŭ cardinalĭ în tagma preotéscă: archiepiscopulŭ Ganglbauer din Viena; apoi din Spania: Gonzales, archiepiscopulŭ de Sevila şi Moneillo, archiepiscopulŭ de Toledo; din Italia: Celesia, archiepiscopŭ de Palermo, Laurenzi, archiepiscopŭ de Perugia, Monsignore Gozi, secretarulŭ consistorului, Masotti, secretariulŭ congregaţiunii episcopilorŭ, Verga, secretariulŭ conciliului. Nicĭ unŭ prelatŭ francesŭ nu fŭ numitŭ cardinalŭ. Papa ţinŭ o alocuţiune care n'avŭ cuprinsŭ politicŭ. Pomenì nevoile ce le are biserica, vorbì de creşcerea şi de îndoitulŭ zelŭ alŭ sectelorŭ şi de luptele bisericei şi amintì şi despre enciclica sa în contra francmasonilorŭ. Cu tóte că biserica are duşmanĭ mulţĭ, totuşĭ, ḑise elŭ, puterea bisericii cresce mereu în regiunile cele mai depărtate, anume în America, unde acuma se ţine unŭ conciliu de episcopĭ, în Australia, în India şi în totŭ Orientulŭ, mai alesŭ în Africa, unde s'a restituitŭ scaunulŭ episcopalŭ din Cartagena. Despre Africa ḑice Papa: »Meritele unui ilustru membru alŭ acestui ilustru colegiu »Lavigerie« suntŭ mai alesŭ remarcabile, căcĭ prin zelulŭ sĕu celŭ mare pentru mântuirea comună a popórelorŭ din Africa a sĕvêrşitŭ în câţiva anĭ prin stăruinţă şi prin silinţele sale multe fapte eminente. Noi suntemŭ însufleţiţĭ de cea mai mare îngrijire pentru binele popórelorŭ africane şi ne pare bine, că tocmai în ḑilele acestea Europa se ocupă cu Africa şi voiesce sĕ promoveze negoţulŭ şi civilisaţiunea la ţermurile africane. Din parte'ne ne vomŭ da tóte silinţele spre a lăţì lumina Evangeliei, care aduce între ómenĭ fericirea pămêntéscă şi mântuirea cerésca.«

*

Scirile ce sosescŭ din Sudanŭ nu suntŭ nicĭ decum îmbucurătóre pentru Englesĭ. »République française« a primitŭ din Massaua o scrisóre, care va produce mare nelinişte în Anglia, cu atâtŭ mai multŭ că telegrafulŭ englesŭ a tăcutŭ necurmatŭ despre cele ce se petrecŭ în sudulŭ Egiptului. Ḑiarului francesŭ i se scrie, că tóte triburile dintre Cassala şi Marea roşiă: Beni-Amer, Habbab, Mensa şi Haddendoah din sudŭ, a cărui parte nordică deja în anulŭ trecutŭ se revoltase sub Osmanŭ Digma, s'au declaratŭ pentru Mahdi. Aceste triburĭ au năvălitŭ în ţéra Bogos, care, după tractatulŭ încheiatŭ între admiralulŭ Hewett şi între regele Iónŭ alŭ Abisiniei, avea sĕ se cedeze acesţuia la finele anului curentŭ. Oraşulŭ Keren a fostŭ devastatŭ, telegrafulŭ dintre Chartumŭ şi

Massaua cu totulŭ distrusŭ. Locuitorii din Bogos s'au retrasŭ pe teritoriulŭ Abisiniei. Se vorbesce, că în fine totŭ va isbuti Mahdi, sĕ cucerésca Chartumulŭ şi sĕ prindă pe Gordonŭ.

Streinii României.

„Kolozsvári Lözlöny" dela 12 Noemvre scrie sub acestŭ titlu următórele:

»Nu ne amestecămŭ bucurosŭ în acele afaceri ale amicului nostru statŭ vecinŭ, cari arŭ puté sguduí, fie măcarŭ şi pre unŭ momêntŭ, relaţiile amicale ale actualului guvernŭ faţă cu noi. Tótă atenţiunea nóstră este îndreptată numai asupra agitaţiunilorŭ acelui elementŭ, care prin agitaţiile sale, cércă a încordá relaţiile prietinescĭ dintre aceste două state. Cu tóte acestea nu aflămŭ de neimportantă comunicarea ce o face diarulŭ „Times« despre o convorbîre, lăsândŭ sĕ cadă responsabilitatea datelorŭ, ce le publicămŭ, asupra numitului diarŭ. Iată acea comunicare:

„Românii se pricepŭ fórte bine, cum sĕ pótă zădărnici cu totulŭ decisiunile tractatului din Berlinŭ. Congresulŭ anume i-a obligatŭ pe Românĭ, ca sĕ ştérgă aceea lege, care opresce pe Jidanĭ de a-şĭ câştigá averĭ imobile în România. Romanii au primitŭ acésta şi au înlocuitŭ espresiunea de »necreştinĭ« din acea lege, prin cuvintele „streinĭ şi neînpământeniţĭ.« Acestŭ ostracismŭ, care în originalŭ s'a întrebuinţatŭ incontra jidanilorŭ, l'au estinsŭ asupra tuturorŭ streinilorŭ. In urma acestei ordinaţiunĭ cutezătóre, o mulţime de averĭ s'au declaratŭ fără stăpânĭ şi s'au reclamatŭ pe séma acelora, carĭ au adusŭ acésta lege faimósă. Astfelŭ s'a întêmplatŭ cu averea femeii unui tînĕrŭ românŭ numitŭ Feliceanŭ. Acéstă femeă s'a măritatŭ apoi după fiulŭ baronului austriacŭ Hye, fostŭ secretarŭ şi ministru, şi după ce a muritŭ, urmaşilorŭ sĕi cincĭ copii li s'a negatŭ dreptulŭ de ereditate. Acéstă posesiune a copiilorŭ este partea lăsată de bunica lorŭ dinspre mamă. Camera română a adusŭ o astfelŭ de lege, în sensulŭ căreia astfelŭ de bunurĭ trecŭ în posesiunea statului. Atarĭ posesiunĭ usurpate i s'au dăruitŭ regelui în numĕrŭ de 12, avêndŭ o estensiune de 120,000 hectare.

»Décă ne cugetămŭ la proporţiunea regatului câtŭ a fostŭ de micŭ precum şi la timpulŭ scurtŭ ce á trecutŭ decând esistă acea lege, aceste date trebue sĕ ne consterneze. Décă acésta va mai dura aşa, atuncĭ potŭ împărţi jumĕtate România, şi Europa privesce la acésta cu nepăsare.«

SCIRILE DILEI.

Ni s'a trimisŭ din Pesta o a patra corespondenţă, în care ni se comunică cele petrecute acolo, ca şi în celelalte corespondenţe, şi despre care amŭ amintitŭ de ea în articolulŭ de fondŭ de alaltaerĭ. Ca ceva nou, ne comunică corespondentulŭ că, după esemplulŭ studenţilorŭ din Cluşiu, carĭ strigau »Hol van Iuliska«, cei din Pesta strigau »Abzug Nagy Péter.«

—0—

Fóia oficială din Pesta a publicatŭ legea sancţionată, privitóre la modificarea §-lui 101 din art. de lege 59 din 1881, prin care demnitatea de Judex Curiae se desparte de demnitatea de preşedinte alŭ Curiei.

—0—

In şedinţa de la 5 Noemvre a Societăţii archeologice, ce s'a ţinutu în Deva, profesorulŭ Robert Kun a cetitŭ continuarea studiului sĕu asupra revoluţiunii lui Horea.

—0—

In pădurile Cohalmului s'au îmulţitŭ în modŭ înspăimântătorŭ lupii şi porcii sĕlbaticĭ.

—0—

Fabrica de chibriturĭ a lui Kendeffi din Petroşenĭ a arsŭ între 5 şi 6 Noemvre. Paguba e de 11—12,000 fl.

—0—

Cadetulŭ de gendarmeriă Thurinsky, care la 27 l. t. a dispărutŭ din Seghedinŭ furândŭ 5000 fl. din cassa gendarmeriei, a fostŭ prinsŭ în Viena tecmai în momentulŭ când voia sĕ-şĭ continue fuga. In Viena îşĭ luase numele de Dionys Naznan, doctorŭ în dreptŭ din Erlau. Mai multŭ ca jumĕtate din banĭ i-a cheltuitŭ cu femeile.

—0—

Scóla din Zeykfaléu s'a închisŭ din causa difteritei.

—0—

Agenţia primei societăţĭ austriace de navigaţie pe Dunăre anunţă, că până la alte disposiţiunĭ, între Orşova şi Galaţĭ vapórele de postă vorŭ circula de 3 orĭ pe sĕptămână ca şi până acumŭ; însă între Orşova şi Buda-Pesta vapórele vorŭ circula numai de două orĭ pe sĕptĕmână; vaporulŭ care plécă Joi de la Galaţĭ în susŭ merge numai pênă la Orşova şi nu are legătură cu vapórele din susŭ de Orşova. Navigaţia între Buda-Pesta şi Passau s'a închisŭ.

—0—

In Alba-Iulia şi în Ciugudŭ morŭ copii de difteritis, fără sĕ se fi luatŭ vr'o mĕsură în contra întinderii bólei.

—0—

Unŭ numĕrŭ de vr'o 250 de morarĭ boemĭ au ţinutŭ o adunare, în care s'a hotărîtŭ, ca sĕ se oprésca importulŭ făinei din Ungaria în Boemia şi Moravia. Unŭ oratorŭ a recomandatŭ sĕ se adreseze unŭ apelŭ cătră poporulŭ boemŭ, ca sĕ nu mai cumpere făină ungurésca, dicêndŭ că Boemii trebue înşişĭ sĕ'şĭ ajute, deórece guvernulŭ austriacŭ protegéză Ungaria.

—0—

Cetimŭ în »Curierulŭ Balasanŭ« din laşĭ: »De mai multe orĭ s'a întêmplatŭ, că diferiţĭ pasagerĭ au fostŭ opriţĭ la frontieră sub diferite pretexte şi au trebuitŭ sĕ trécă prin nişte purgatorii carĭ nicĭ se potŭ descri. Astfelŭ, Lunĭ séra, cu trenulŭ dela 3 şi jumĕtate óre p. m. unŭ călĕtorŭ nobilŭ englesŭ, unŭ lordŭ Syches cu familia sa, întorcându-se din Rusia, voia sĕ trécă pe la Ungheni spre a'şĭ urmá călĕtoria în patriă. Aci autorităţile române îi opriră trecerea sub cuvêntŭ că paşaportulŭ sĕu nu era vizatŭ de consululŭ românŭ din Odesa. Lordulŭ, gravŭ bolnavŭ, voindŭ a scăpá mai curêndŭ de o întârdiere zădarnică, propuse autorităţilorŭ nóstre că va lăsá pe servitorii şi totŭ bagagiulŭ sĕu ca amanetŭ până ce va putea trămite deslegarea cuvenită dela ministerulŭ respectivŭ din Bucurescĭ, însă nicĭ acésta garanţiă nu se părŭ suficientă şefului de frontieră românŭ, până ce lordulŭ Syches nu lăsă la Ungheni şi pe unŭ cumnatŭ alŭ sĕu ca amanetŭ, care pe lângă tóte a fostŭ şi insultatŭ de vameşulŭ de acolo. Ei bine, pentru ce se facŭ óre atâtea dificultăţĭ unorŭ persóne onorabile, pe când cete numeróse de vagabondĭ trecŭ peste frontierele nóstre, nesupĕraţĭ de nimenĭ? Ar fi bine ca aceste inconveniente sĕ dispară odată şi sĕ nu ne facemŭ ridiculĭ în ochii străinilorŭ, prin nisce mĕsurĭ prea aspre.«

—0—

D. Gr. Tocilescu, directorulŭ ministerului cultelorŭ şi instrucţiunei publice din România, a fostŭ alesŭ cu unanimitate membru onorificŭ alŭ societăţei împĕrateştĭ de antichităţĭ ruse şi istorie la Universitatea din Moscva.

—0—

Veniturile brute ale regiei monopolului tutunurilorŭ au produsŭ, de la 1 Aprilie 1884 până la 15 ale lunei curente, suma de 15,296,049 lei 49 banĭ, adică 405,623 lei 8 banĭ mai multŭ de câtŭ a produsŭ în aceeaşĭ epocă a anului trecutŭ.

»Ultimile optŭ dile, scrie »Curierulŭ Financiarŭ«, n'au îmbunătăţitŭ de felŭ situaţiunea pieţei Bucurescilorŭ; operaţiunile au fostŭ ca de ordinarŭ fórte mărginite atâtŭ în bursă câtŭ şi în têrgulŭ liberŭ. Aurulŭ, mulţumită stagnaţiunei esportului, a continuatŭ a fi din ce în ce mai rarŭ, şi prima lui înaintéză cu paşĭ repedĭ. Sâmbăta trecută ea era de 7.30 şi erĭ nu făcea mai puţinŭ de 7.70%. E probabilŭ că, în curêndu va atinge 8 şi póte şi 9 odată cu închiderea navigaţiunei, care nu este departe.« Revederea acésta a numitei foi s'a împlinitŭ, căci astădĭ aurulŭ face oprimă de 9.25%.

De altfelŭ, adauge »Curierulŭ Financiarŭ« situaţiunea nu e tocmai încurăjătóre nicĭ pe celelalte pieţe europene. la Londra, numĕrarulŭ a începutŭ a devení rarŭ, şi aurulŭ fuge din casele Băncilorŭ décă nu e reţinutŭ prin mĕsurĭ artificiale. O telegramă ce primirămŭ dilele acestea ne anunţă că consiliulŭ de administrare a Băncii Engliterĭ a fostŭ silitŭ sĕ ridice scomptulŭ mai ântêiu dela 2½ la 3 şi apoi la 4% pentru a împedicá esportulŭ aurului spre Egiptŭ şi New-York. Consolidatulŭ englesŭ a avutŭ sĕ sufere de acéstă situaţiune, căcĭ în puţine dile a căzutŭ dela 101 la 100½ cu tendinţe slabe. La Parisŭ, incertitudinea în privinţa evenimentelorŭ politice, prelungirea conflictului franco-chinezŭ, eşeculŭ dela Tamsui, noile temerĭ de partea Tonkingului, inacţiunea forţelorŭ navale, raritatea numĕrarului şi deficitulŭ cu care se soldéză budgetulŭ pe 1885 şi care nu se póte acoperí de câtŭ absorbindu-se fondurile servicielorŭ speciale, scóle şi drumurĭ vicinale au apăsatŭ multŭ asupra cursurilorŭ.« La aceste se mai adauge acum şi Cholera.

—0—

In diua de 18 Octomvre, soţia locuitorului Manolache Apostolŭ din comuna Gherăşenĭ, judeţulŭ Buzĕu, a născutŭ două fete şi unŭ băiatŭ; mama şi copii suntŭ sănĕtoşĭ.

—0—

In fabrica lui Krupp din Essen s'a turnatŭ pentru guvernulŭ italianŭ unŭ tunŭ, care cântăresce 130 tóne. In casŭ că esperimentele cu acestŭ tunŭ uriaşŭ vorŭ fi pline de succesŭ, se vorŭ fabrica în turnătoria de tunurĭ din Spezia astfelŭ de tunurĭ pentru apĕrarea litoralilorŭ.

—0—

Consiliulŭ muncipalŭ din Belgradŭ a trimisŭ o delegaţiune sĕ visiteze principalele capitale din Europa şi sĕ studieze instituţiunile publice în scopulŭ de a le introduce în capitala Serbiei.

—0—

Fóia oficială din Parisŭ publică unŭ decretŭ, după care esposiţiunea din Parisŭ va dura dela 5 Maiu până la 31 Octomvre 1885. Unŭ altŭ decretŭ va publica condiţiunile espunerii.

—0—

Vaporulŭ marseillesŭ »Salazie« a luatŭ deunădi cu sine 20,000 de melcĭ vii pentru unŭ restaurantŭ din Noumea, în Noua Caledonia, unde se vinde cu 25 centime (11½ cr.) unŭ melcŭ.

—0—

Vinerĭ séră trupa germană de operete va representa piesa »*Der Probepfeil*,« comediă în 4 acte de Oskar Blumenthal, jucată cu strălucitŭ sucesŭ pe scena Burgtheatrului din Viena.

CORESPONDENŢA NÓSTRA DIN COMITATE.

Deva, 9 Noemvre.

Pe basa cunoscinţelorŭ ce mi le-amŭ câştigatŭ, în calitate de controlorŭ şi senatorŭ alŭ oraşului, despre ramurile dării, îmĭ permitŭ a vĕ comunica următórele cu

---

9.

FOILETONU.

Revoluţiunea din 1784.

(Revoluţiunea lui Horia în Transilvania şi Ungaria 1784—1785 scrisă pe basa documentelorŭ oficiale de N. Densuşianu. Bucurescĭ 1884. Tipografia „Românulŭ,« Carolŭ Göbl).

(Urmare.)

In modŭ amĕnunţitŭ descrie autorulŭ revoluţiunea în districtulŭ Sibiiului şi alŭ Aradului. In celŭ dintâiu s'au resculatŭ ţĕranii din comunele Vinerea, Cióra şi Tartăria în contra nobililorŭ dintre carĭ a suferitŭ mai multŭ Petru Barcsai. In comitatulŭ Aradului nemulţumirea ţĕranilorŭ se manifestă încă din Iuliu 1784 în contra vice-comitelui Andreiu Forrai dela Soborsinŭ. După isbucnirea revoluţiunei în Ardélŭ unŭ iobagiu românŭ din Zamŭ cu numele Iónŭ Lupenciu se declară de alŭ doilea Horia, şi cu-o trupă de 32 ţĕranĭ trecŭ în Ungaria şi în aceeaşĭ di atacă castelulŭ familiei Salbek din comuna Petrişŭ. Şi aicĭ se publică sentinţa împĕrătéscă pentru stîngerea grăţii ungurescĭ. In 7 Nov. ţĕranii atacară comunele Sălisce, Iltea, Toiu şi castelulŭ vice-comitelui Forrai din Soborşinŭ pe care îlŭ distruseră, împărţindŭ între dinşii argintăria, aprindêndŭ florăria şi în urmă întregŭ castelulŭ. In cursŭ de trei dile ţĕranii arseră tóte zidirile domnescĭ din comunele de pe ţĕrmurile dreptŭ alŭ Mureşului.

*

Interesante sunt datele privitóre la organisarea militară a mişcării. Organisarea se începŭ cu numirea căpitanilorŭ de comune. Horia se numea căpitanŭ mare şi umblá totdéuna însoţitŭ de-o gardă armată de 12—30 călăreţĭ, cei mai aleşĭ din munţii Abrudului; elŭ era înarmatŭ cu o puşcă şi purtá o mantea albă de soldaţĭ. Cloşca, Crişanŭ şi Horia tênĕrulŭ âmblau încinşĭ cu săbii şi se numiau vice-căpitanĭ. Horia ordonà comunelorŭ sĕ-şĭ alégă câte unŭ căpitanŭ subalternŭ. In timpŭ de 12 dile Horia avea numai în munţii Abrudului vre-o 50 de căpitanĭ subalternĭ, dintre carĭ unii erau numiţĭ şi juraţĭ de Horia, Cloşca şi Crişanŭ (căpitanĭ de ordinea întâiu), ear alţii erau căpitanĭ aleşĭ şi recunoscuţĭ de poporŭ (căpitanĭ de ordinea a doua). Asemenea se numiau şi se alegeau căprarii, cei avéu căpitanii pe lângă sine. Căpitanii purtau pene în pălăriă şi umblau încinşĭ cu săbii. Autorulŭ înşiră numele a 81 de căpitanĭ ai lui Horia cunoscuţĭ până adĭ. Toţĭ căpitanii aveau unŭ singurŭ superiorŭ, pe Horia, şi peste porunca lui Horia altă poruncă nu esista nicĭ dela împĕratulŭ şi nicĭ dela funcţionarĭ (Raportulŭ solgăb. Enyedi. Zladna 17 Nov. 1784). Primulŭ capitanŭ avea şi mai mulţĭ bucinătorĭ cu tulnice (trompete) şi cornurĭ, prin carĭ dá signalulŭ de adunare séu alarmă. Dar arme n'aveau ţĕranii. Horia porunci faurilorŭ din Albacŭ, Lupşa şi După-pétră sĕ fabrice lăncĭ şi săbii pentru ţĕranĭ. In Zarandŭ căpitanulŭ Crişanŭ formă o cavaleriă de 200 ómenĭ, armaţĭ cu lăncĭ, puscĭ ş. a. închise Zarandulŭ cu pichete de tóte părţile şi introduse paşpórte românescĭ. Horia începŭ şi unŭ felŭ de organisare civilă instituindŭ primarĭ şi juraţĭ noi în mai multe comune.

*

Capitlurile carĭ esplică relaţiunile dintre guvernatorulŭ transilvanŭ br. Samuilŭ Brukenthal şi comandantulŭ generalŭ alŭ Transilvaniei br. Preisz şi atitudinea lorŭ şi a guvernului transilvanŭ în faţa revoluţiunei ţĕranilorŭ românĭ, (pag. 237—255) sunt de unŭ deosebitŭ interesŭ. De multŭ ceruse încă Maria Teresia regularea urbarială spre apĕrarea sĕrmanului iobagiu, dér guvernatorulŭ Brukenthal născutŭ şi crescutŭ într'unŭ districtŭ săsescŭ nu cunoscea starea miserabilă a iobagiului, elŭ preste aceea era omŭ fără de energiă. Astfelŭ s'a pututŭ întâmplá, ca deputaţii iobagilorŭ sĕ fie pedepsiţĭ cu bastóne penrtu că au cutezatŭ se molesteze guvernulŭ din Sibiiu. La 1782 br. Brukentahl ordonà ca căpeteniile tumultului dela Câmpenĭ sĕ fie pedepsite cu mórte. Abusulŭ şi violenţele domniau în comitate sub guvernulŭ lui Brukenthal, ţĕranii carĭ se plângeau erau prigoniţĭ, şi ordinele împĕratului spre uşurarea sorţii lorŭ rĕmâneau neesecutate.

Guvernulŭ află în 4 Noemvre, că ţĕranii românĭ s'au revoltatŭ în Zarandŭ. Indată Brukenthal cerŭ dela comandantulŭ br. Preisz se trimĕtă forţă armată spre suprimarea turburărilorŭ. Dér Preisz se decise ca până ce va primi nouĕle ordine ale consiliului de resbelŭ, sĕ amâne orĭce intervenţiune a puterii armate. „In totŭ casulŭ eu sunt perdutŭ« dise br. Preisz, „décă voiu procede cu severitate în contra resculaţilorŭ împĕratulŭ mĕ va inculpa, că i-am puşcatŭ supuşii, décă n'o facŭ, va fi érăşĭ fórte rĕu.« La acésta se mai adunase şi o încordare personală ce esista între Preisz şi Brukenthal. La prima cerere după ajutorŭ militarŭ br. Preisz rĕspunse evasivŭ. Ivindu-se acésta cere în 5 Nov. din partea lui Brukenthal, comandantulŭ generalŭ decise sĕ mobileze o parte din trupe, dér sĕ nu începă nicĭ o acţiune în contra

privire la raportulŭ ministrului de finanţe Szapári, publicatŭ în Nr. 195 alŭ »Gazetei.« In acelŭ raportŭ se ḑice, că starea financiară a statului s'a îmbunătăţitŭ, adecă a înfloritŭ, pentru că veniturile au crescutŭ prin aceea, că dările directe s'au ridicatŭ anume: darea de consumŭ a timbrelorŭ postale, a tutunului, darea de venitŭ, darea după interesele dela capitalŭ ş, a. prin urmare d-lŭ ministru Szapari cu ai sĕi se bucură, pentru că s'au redicatŭ veniturile, aducându-se astfelŭ starea financiară la înflorire. Mĕ mirŭ că atuncĭ când s'a făcutŭ acestŭ raportŭ în dietă, nicĭ unŭ deputatŭ nu a vorbitŭ, ba nicĭ nu a cerutŭ deslușire, că cum și pe ce cale au începutŭ a se îmbunătăţi și înflori finanţele, ca sĕ scimŭ cu toţii,? — însă acésta nu s'a întêmplatŭ. Eată dér mĕ încercŭ a vî-o spune eu: darea directă a avutŭ 24%, cea indirectă 30%. Pelângă acésta în anulŭ 1884 s'au sporitŭ asa numitulŭ pot adó (impositŭ — adausŭ la darea comunală): darea de pământŭ s'a redicatŭ cu 40%, darea de venitŭ cu 35%, darea pe interese cu 35%, la olaltă 164%. La aceste se aduge aruncului comunalŭ, pe care fiecare comună îlŭ plătesce în deosebite proporţiunĭ așa orașulŭ Deva plătesce aruncului orașului 23% la spitalŭ 1%, la scólele confesionale 5%, pentru păzitorii de nópte și pomperii 2%, la olaltă 31%. Mai încolo opidulŭ Deva are se plătéscă pentru comassarea după unŭ fiorinŭ 2 fl. 29 cr. vorŭ fi prin urmare 229 % pe orașulŭ Deva cadŭ 424%. Celelalte comune din Ungaria și Transilvania solvescŭ pe anŭ la 195%, — apoi pe anulŭ viitorŭ s'a mai sporitŭ darea cu 2% — pentru scóla de industriă, (ipar iskola), vorŭ fi prin urmare 197%. Afară de aceste trebue sĕ plătîmŭ pentru ceea ce consumămŭ, erăși o sumă anumită, așa décă voimŭ a bea séu a vinde vinŭ, avemŭ sĕ plătimŭ accisŭ 9 cr. de litră, la carne plătimŭ ér noi cu tărhatulŭ, și pe tóte aceste pentru a le puté incassá statulŭ a dispusŭ, ca cu finea anului 1884 începêndŭ din 7 Noemvre. directoratulŭ de dare sĕ trimită 3 esecutorĭ de dare, carĭ au și începutŭ a cutriera totŭ orașulŭ. Inzădarŭ se plânge și se tânguesce bietulŭ poporŭ, că nu-i remâne nicĭ porumbulŭ celŭ necoptŭ în podŭ, căcĭ nimenea nu-lŭ ascultă.

Ĕtă dar cum s'au îmbunătăţitŭ finanţele ţĕrei.... durere! spre ruinarea ei și a poporului. Cum óre de nu se gândescŭ odată domnii dela cârmă și la ușurarea sorţii poporului și la îmbunătăţirea ei? Au nu vĕdŭ ei că mergêndŭ pe calea apucată mai departe, vorŭ pregăti crisa ţĕrei, neavêndŭ dela cine mai scóte dările?

Și cu tóte acestea stăpânii ḑilei totŭ înmulţescŭ la oficii, redică plăţile amploiaţilorŭ, crează la institute peste institute. Daţĭ numai sĕ mĕrgă, că vĕ veţĭ loví odată cu capulŭ de grindă, și atuncĭ aţĭ gătat'o cu finanţele.

Ferice de acele ţĕrĭ, unde se respectă legile, se ţine contŭ de ușurarea sorţii poporului, și cârmuitorii suntŭ adevĕraţĭ părinţĭ; dér ţĕrile unde nu se respectă legile, unde se lucră numai pentru binele unei clase, lasândŭ poporulŭ se gémă în suferinţe, aceste ţĕrĭ suntŭ fără viitorŭ!

Din Nordulŭ Transilvaniei, Octomvre 1884.

Deși vice-comitele consiliarŭ regiu d. Paul Szarvadi la interpelarea advocatului d. Gavrilŭ Manu în anulŭ trecutŭ în adunarea comitatului negà — precum se vede din Nr. 35—1883 alŭ »Observatorului,« — că ar sci ceva despre catalogulŭ de traducere a numelorŭ românescĭ în unguresce, acum contrariulŭ dela afirmarea aceea de atuncea se póte dovedí prin fapte oficióse, fiindcă notarii cercualĭ românĭ Simionŭ Rusu din Cornenĭ, Vasile Câmpanŭ din Gîlgêu și Ioanŭ Balintŭ din Cuciulata suntŭ luaţĭ prin acelașĭ vice-comite alŭ Solnocŭ-Dobâcei în cercetare disciplinară, pentru că în listele pentru cei îndatoraţĭ la lucrulŭ publicŭ alŭ comitatului, au scrisŭ numele de botezŭ alŭ Românilorŭ așa precum îi chiamă românesce: Vasile, Grigore, Stefanŭ, și nu i-au botezatŭ din nou după catalogulŭ lui Havas, în: László, Gergely și István!? X.

ULTIME SCIRĬ.

In Boroșneu (comitatulŭ Aradului) s'a terminatŭ alegerea între liberalulŭ Sigmund Bohus și între aderentulŭ partidei naţionalităţilorŭ Bozganŭ, candidatŭ în momentulŭ din urmă. Bohus a eșitŭ deputatŭ cu maioritate de 754 voturĭ.

—

Ducele de Cambridge propuse împĕratului germanŭ, de a guverná ca tutorŭ alŭ fiului ducelui de Cumberland, décă i s'ar da acestuia tronulŭ Braunschweigului. Impĕratulŭ a refusatŭ propunerea.

—

Adunarea provincială ost-rumelică s'a deschisŭ la 8 c. prin guvernatorulŭ generalŭ Gavrilŭ-pașa. In discursulŭ de deschidere, guvernatorulŭ a anunţatŭ unŭ proiectŭ de lege privitorŭ la stabilirea unei linii de cale ferată dela Jamboli la Burgas, eventualŭ pănă la Slivno.

—

Noulŭ ambasadorŭ americanŭ, numitŭ pe lângă Curtea italiană, Astor, a sositŭ în Roma la 9 c. și, îndată ce i s'a făcutŭ cunoscutŭ resultatulŭ alegerii de președinte în Statele Unite, și-a datŭ dimisiunea.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Budapesta, 13 Noemvre, — In conferenţa de aséră comisiunea justiţiară a camerei deputaţilorŭ a raportatŭ asupra proiectului de lege privitorŭ la afacerile de tutelă și curatelă.

Roma, 13 Noemvre. — Camera este conchiămată pe ḑiua de 27 Noemvre.

Paris, 13 Noemvre. — Alaltăerĭ s'au întêmplatŭ 80 erĭ dela méḑă-nópte pănă séra la 6 óre 43 casurĭ mortale de cholerá.

DIVERSE.

Unŭ primarŭ iubitorŭ de artă. — O fóia englesă istorisesce cu ocasiunea ultimei serbărĭ musicale din orașulŭ Worcester, în Anglia, următórea hazliă istorióră: Primarulŭ orașului avea de gândŭ sĕ dea unŭ dejunŭ sĕrbătorescŭ tuturorŭ acelora, carĭ stetea în legătură cu serbarea musicală, și învită prin urmare între alţii și pe câţiva compositorĭ, dintr'ale cărorŭ lucrărĭ se esecutaseră la acea serbare. Intre biletele de învitare erau și cătră Cherubini, Dvorak, Spohr, Stanford, Schubert, Gounod etc. Când i s'a adusŭ mai în urmă primarului fatala scire, că cei mai mulţĭ dintre acestĭ compositorĭ nu se mai potŭ găsi pe acestŭ pămêntŭ, ḑise că, dacă'ĭ vorba așa, pentru ceilalţĭ doi-trei nu face sĕ'și dea atâta ostenélă, și decĭ nu mai învită pe nicĭ unŭ compositorŭ. In modulŭ acesta perdŭ dejunulŭ și Antonŭ Dvorak, leulŭ serbării musicale.

*

Unŭ frumosŭ rĕspunsŭ. — In Noemvre 1570, o strașnică inundaţiune acoperì unele regiunĭ ale provincielorŭ Frise și Groningue, Olanda, cu ocasiunea căreia muriră douĕ-ḑecĭ de mii de persóne. Erá urgentŭ d'a se repara séu d'a se releva digurile. Guvernorele, Gaspard de Roble, impuse nobililorŭ unŭ impositŭ pentru ca sĕ contribue la aceste lucrărĭ neapĕrate. Nobilii voiră sĕ scape învocândŭ privilegiile lorŭ. Guvernorulŭ le rĕspunse: — Puneţĭ pergamentele, titlurile d-v. de nobleţă în sfărimăturile digurilorŭ, și décă vorŭ respinge valurile mării, veţĭ fi scutiţĭ de impositŭ.

*

Origina a douĕ nume de florĭ. — Camelia: écă unŭ nume din cele mai plăcute și care designéză o flóre astăḑĭ cam trecută în modă, dér care odinioră era în mare favóre. Ei bine, acéstă denominare atâtŭ de eufonică îșĭ trage originea dela unŭ iesuitŭ bine cunoscutŭ de botanișţĭ: părintele Kamel. Dalhia, o altă plântă frumósă fără parfum — ca și camelia — a fostŭ botezată de unŭ botanistu suedezŭ, Andrei Dahl, care nu e conoscutŭ de câtŭ sub numele de părintele Kamel și totușĭ aceste doue nume suntŭ repetate în fie-care ḑi — deși cam schimbate — de mii de indivizĭ

*

Epitafurĭ. — Dintr'o colecţiune de epitafurĭ. Pe mormêntulŭ unui aventurierŭ: »Acelŭ ce dórme aci de somnulŭ celŭ vecinicŭ, pentru prima óră locuiesce aiurea de câtŭ la otelŭ. Unŭ césornicŭ dórme suptŭ acéstă inscripţiune: »Dênsulŭ n'a pututŭ vai! sĕ întărḑie óra morţii sale.« Pe mormêntulŭ unui domnŭ încetatŭ în vêrstă de 98 de anĭ: „Dumneḑeu l'a răpitŭ prea curêndŭ afecţiunii alorŭ sĕi.« Unŭ cerșetorŭ: „Maĭ bine e sĕ rĕmâi pe drumurĭ. de câtŭ suptŭ drumŭ.«

*

Unŭ sfântŭ. — Luămŭ din o corespondenţă din Rusia, a ḑiarului Parisianŭ »Le Temps« următórele detaliurĭ caracteristice asupra vieţei poporului rusescŭ: Te cuprinde o adêncă jale, gândindŭ că atâtea puteri vii, că atâta energiă nedomesnicită, că atâta sete pentru jertfire, finescŭ prin o mórte de plânsŭ. Crima pare că are ciudate atragerĭ pentru sufletulŭ slavŭ. In fiecare rusŭ este unŭ iluminatŭ, și la poporulŭ neatinsŭ de nihilismŭ superstiţia religiósă ia loculŭ fanatismului religiosŭ. Câte o dată, unŭ singurŭ faptŭ diversŭ aruncă o lumină curióșă asupra stărei sufletescĭ a poporaţiunei ruse. Timpŭ de mai multe ḑile, mii de ómenĭ așteptau la pórta spitalului închisorei din Perm, pentru a se închiná la rĕmășiţele trupescĭ ale unui osânditŭ, rădicatŭ de odată la rangulŭ de sfântŭ. E sciutŭ că în Rusia sĕ consideră starea de neputreḑiciune a cadavrului ca unŭ semnŭ de milă D-ḑeiéscă, acordată numai celorŭ aleșĭ. — S'a întêmplatŭ dér că pe la sfârșitulŭ lunei trecute, unŭ concondamnatŭ Ilie Kagl, pe drumulŭ cătră Siberia căḑŭ bolnavŭ și întrà în infirmeria închisorei centrale din Perm. După trei sĕptĕmânĭ, elŭ părăsi spitalulŭ fără ca sĕ fie deplinŭ însănătoșitŭ, așa că a trebuitŭ sĕ între din nuou. Puţine ḑile după aceea muri. Unŭ vechiu regulamentŭ militarŭ ordonă autopsia orĭcărui bolnavŭ care móre subitŭ. Mediculŭ nu vĕḑŭ în casulŭ lui Ilie Kagl decâtŭ sfârșitulŭ prevĕḑutŭ alŭ bólei și refusà se facă autopsia. Procurorulŭ imperîalŭ se amestecà în acéstă afacére și în timpulŭ când se făceau procedurele regulamentare, cadavrulŭ, conservatŭ în anfiteatrulŭ infirmeriei continua ca sĕ ofere aparinţele unui omŭ cufundatŭ în letargiă, dér de locŭ atinsŭ de mórte. Când, după douĕspre-ḑece ḑile, s'a făcutŭ autopsia, povestea sfântului se mărise prin o mulţime de împrejurărĭ miraculóse. Martorii oculari afirmau că au vĕḑutŭ pe mânile sale chipulŭ Maicei Domnului. Se mai povestea de asemenea că mortulŭ a vĕrsatŭ lacrimĭ; când mediculŭ i-a vîrîtŭ scalpelulŭ în creerĭ. Raportulŭ medicalŭ conchidea la o paralisie de creerĭ și atribuea starea de conservare a cadavrului faptului, că stomachulŭ erá deșertŭ, ceea ce dovedea o abstinenţă îndelungată. Nenorocitulŭ póte murise prin inanitiune. O mulţime fórte mare urma cortegiulŭ mortului și acoperise sicriulŭ cu pomene și făclii.

*

Oglinḑile. — Suntemŭ adese-orĭ surprinșĭ d'a vedea oglinḑile cutreerate d'o mulţime de micĭ sgârieturĭ fórte subţirĭ, care strică lustrulŭ. Acésta provine din causă că stergemŭ oglinḑile cu cârpe de lână în locŭ d'a le sterge c'o pele de căprióră. Putemŭ face sĕ dispară aceste sgârieturĭ disolvândŭ o cătime de roșu de Englitera în câte-va picăturĭ de spirtŭ și întiḑênd'o pe oglindà; apoi frecămŭ oglinda cu pelea de căprióră.

BIBLIOGRAFIÂ.

Beiu, Vodă, Domnŭ, romanŭ istoricŭ de Teocharŭ Alexi, broșura duplă 9—10 a eșitŭ de sub tiparŭ, avêndŭ și o ilustraţiune. Preţulŭ 1 leu séu 40 cr.

Noulŭ călindarŭ de casă pe anulŭ 1885, Anulŭ V a eșitŭ de sub tiparŭ în tipografia Alexi din Brașovŭ. Preţulŭ 30 cr. séu 75 banĭ. Deja se pregătesce a doua ediţiune.

---

rĕsculaţilorŭ; totodată învită pe guvernŭ ca sĕ întrebe pe ţĕranĭ din ce causă au începutŭ și de ce continuă acésta revoluţiune. Urmà o întrevedere personală între br. Brukenthal și br. Preisz, dér acesta rĕmase neclintitŭ în hotărîrea sa. Atuncĭ guvernatorulŭ se gândea, conformŭ vechei constituţiune, se proclame însurecţiunea nobilimei și a liberelorŭ comunităţĭ în contra ţĕranilorŭ românĭ. Dér br. Preisz se temea de încurcăturĭ politice căcĭ dintr'unŭ asemenea rĕsboiu în contra Românilorŭ se puté nasce ușorŭ unŭ rĕsboiu în contra armatei și a impĕratului. De aceea br. Prisz protestà în contra planului de insurecţiune generală. In 11 Nov. propuse Brukenthal cu Preisz sĕ cheme în ajutorŭ trupe din Ungaria, dér comandantutŭ se opuse și acestei mĕsurĭ. Așa se întêmplă, că armata impĕrătéscă luà peste totŭ loculŭ o atitudine așteptătóre în faţa revoluţiunii. Sub aceste împrejurărĭ curagiulŭ ţĕranilorŭ începù sĕ créscă. Conteîe Szturay vorbea în scrisórea sa cătră cancelarulŭ Eszterhazi despre »....consternaţiunea generală ce a cuprinsŭ nobilimea în urma neactivităţii vedite a armatei, care privia nemișcată cu ochii de ghiaţă la tóte faptele ţĕranilorŭ rĕsculaţĭ...« ér printre soldaţii graniceri se vorbea că în douĕ sĕptĕmânĭ Românii vorŭ fi singurĭ Domnĭ peste Transilvania.

Abia după isbucnirea revoluţiunei guvernului transilvanŭ aflà cu cale sĕ-și arăte îngrijirea sa de munca și de pânea cea amară a ţĕranului și ordonà comitatelorŭ »ca funcţionarii, cari călătorescŭ prin districtele lorŭ, fie în afacerĭ private séu publice, sĕ nu smulgă și sĕ nu stórcă pe ţĕranĭ.« Dér mĕsura venise prea târḑiu. Focŭlŭ revoluţiunei se estindea totŭ mai tare. Disordinea in comitate era la culme. In strîmtórea sa guvernulŭ învità la 6 Nov. pe amêndoi episcopii din Sibiiu și din Blașiu, ca prin clerulŭ subalternŭ sĕ îmblânzéscă inimile turbate ale ţĕraniloru și în 7 Nov. guvernulŭ numì de comisarŭ pe consiliarulŭ Mihaiu Brukenthal (nepot» alŭ guvernatorului) dându-i instrucţiunĭ pentru liniștirea revoluţiunii, în acea ḑi fù învitatŭ episcopulŭ Gedeonŭ Nichiticĭ sĕ plece și dênsulŭ împreună cu comisarulŭ guvernului. La 11 Nov. guvernulŭ publicà o patentă în limba română la adresa ţĕranilorŭ în care le ordonà, sub cea mai grea pedépsă »sĕ se împrășciă« décă au vr'o plângere sĕ-o arăte guvernului regalŭ.« La 18 Nov. publicà o nouă patentă promiţêndŭ unŭ premiu de 30 fl. ung. celui ce va prinde unŭ căpitanŭ de resculaţĭ și amenintândŭ că primarulŭ și trei locuitorĭ din acele comune, cari vorŭ primi asemenĭ amăgitorĭ vorŭ fi traș în ţépă. Dușmanŭ alŭ tuturorŭ dorinţelorŭ juste ale ţĕranilorŭ guvernulŭ din 1784 nu le promitea ţĕranilorŭ nicĭ o concesiune. nu le oferia nicĭ chiar speranţa, că sórtea lorŭ se va cercetá și îmbunătăţĭ, ci voia sĕ suprime revoluţiunea cu forţa....

*

Capitlulŭ următorŭ vorbesce despre armistiţiulŭ dela Tibru. Scimŭ că căpitanii Cloșca și Horia tênĕrulŭ cu trupele lorŭ se unirà în 11 Nov. la Cricău. Ei avéu de scopŭ a atăcá castelulŭ din Galda. Dér încă în ḑiua premergătóre 10 Nov., căpitanulŭ Cloșca se întêlnì la Părăulŭ Turcului cu locotonentulŭ Probst, care erá trămisŭ de vice-colonelulŭ Schultz ca sĕ tracteze de pace cu elŭ.

(Va urmá.)

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 12 Noemvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.20	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	93.55	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.—
Rentă de hârtiă 5%	89.25	Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	143.50	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	116.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.80	Renta de hârtiă austriacă	81.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.—	Renta de arg. austr.	82.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.70	Renta de aurŭ austr.	103.70
Bonurĭ rurale ungare	100.50	Losurile din 1860	134 75
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—	Acţiunile băncĭ austro-ungare	869.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.25	Act. băncĭ de creditŭ ung.	294.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.50	Act. băncĭ de creditŭ austr.	292.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.50	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
		Napoleon-d'orĭ	9.71½
		Mărcĭ 100 imp. germ.	59.95
		Londra 10 Livres sterlinge	122.65

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 1 Noemvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	—
Renta rom. amort. (5%)	—	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	—	—
» „ „ (5%)	—	—
» » urban (7%)	—	—
» » » (6%)	—	—
» » » (5%)	—	—
Banca naţională a României	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	—	345
» » Naţională	—	—
Aurŭ (9.25)	—	—
Bancnote austriace contra aurŭ	2·07	2.08

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 13 Noemvre st. v. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.80	Vênd. 8
Argint românesc	»	8.75	» 8
Napoleon-d'orĭ	»	9.66	» 9
Lire turcescĭ	»	10.94	» 10
Imperialĭ	»	9.94	» 9
Galbenĭ	»	5.67	» 5
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	» 101
Ruble Rusescĭ	»	122. 5	» 123
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

311 szám—1884.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a balásfalvi kir. járásbiróság 811—1884 számu végzése által Chiseliţă Ioanŭ javára Ciorgoveanu Petru ellen 58 frt. 80 kr. tőke, ennek 1883 év november hó 11 napjától számitandó 6% kamatai és eddig összesen 30 frt. 55 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag lefoglalt és 505 frt. 30 krra becsült 1. Asztagban 50 kalangya elegy buza, 1. kis asztagban 4. kalangya alakor, 4. szekére széna, 10 kalangya elegy buza 3. drb. 7—8 éves fejér ökörből álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak

Mely árverésnek az 1360 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a a helyszinén, vagyis Szász csanadon alperes lakásán leendő eszközlésére 1884-ik év november hó 21-ik napjának délellött 10 órája határidőűl kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108 §-ában megállapitott feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Balásfalván 1884-ik évi november hó 5 napján.

Thát György,
kir. birósági végrehajtó.

Nr. 2249—1884. 3—

Concursŭ!

Pentru administrarea corĕspunḑĕtóre a pădurilorŭ comunalĭ şi sericescĭ, carĭ se află pe teritoriulŭ comunelorŭ Seliște, Gales, Tilisk Vale, Sibielŭ, Cacova, Orlatŭ, Gura-rîului, Aciliu, Magŭ şi Sacelŭ apa ţinĕtóre de cerculŭ Seliştei, comitatulŭ Sibiului, precum şi pentru facer planurilorŭ de esploatare silvanale cari vorŭ mai fi de lipsă prin acés sĕ deschide concursŭ pentru împlinirea unui postŭ de silvicultorŭ cercual

Reşedinţa oficióşă: Salişte.

Venitele împreunate cu acestŭ postŭ: salariu, banĭ de cuartir paşalŭ de cancelariă, şi călĕtoriă face la olaltă 1265 fl. anualĭ.

Pentru facerea planurilorŭ de exploatare afară de acésta va ve o remuneraţiune corespunḑĕtóre.

Competenţĭ, cari afară de recerinţele prescrise în § 36. art. d lege XXXI. ex 1879 şi cunoscinţa limbei oficióse maghiară, posedŭ limba română şi germană, şi totdeodată suntŭ versaţĭ şi în afacerĭ d administraţiune silvanale, suntŭ provocaţĭ a'şĭ înaintá cererile înzestrat cu documente în termin de şiése septĕmânĭ la subscrisulŭ pretorŭ.

Seliște în 5 Noemvre 1884.

Pretorele cercuale.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ	2.06	—	—	10.50
	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu	10.08	5·59	9.18	
	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	
	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu	8.57	5.40	7.08	
	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ	9.20	10.15	3.15	
	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ	12.32	8.05	9.45
	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ	3.35	5.30
	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.